

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuißimiè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1634

Tertia pars defectibus circa Missam adhibet remedia titulis duodecim.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40262

COMMENTARIA IN RVBRICAS MISSALIS ROMANI.

PARS TERTIA.

De defectibus in celebratione Missarum occurrentibus.

SACERDOS celebraturus, omnem adhibeat diligentiam, ne desit aliquid ex requisitis ad Sacramentum Eucharistiae conficiendum. Potest autem defectus contingere ex parte materiae consecrandae, & ex parte formae adhibendae, & ex parte ministri conficientis. Quidquid enim horum deficit, scilicet materia debita, forma cum intentione, & Ordo Sacerdotalis in conficiente, non conficitur Sacramentum. Et his existentibus, quibuscumque alijs deficientibus, veritas adest Sacramenti. Alij verò sunt defectus, qui in Missae celebratione occurrentes, etsi veritatem Sacramenti non impediunt, possunt tamen aut cum peccato, aut cum scandalo contingere.

Optima est diuisio in defectus substantiales, & in accidentales. Substantiales in tribus contingunt, vel in materia, vel in forma, vel in intentione Ministri; quae tria sunt necessaria ad substantiam Sacramenti. Accedit verbum cum intentione ad elementum, & fit Sacramentum. Accidentales multi esse possunt, neque ad certum numerum reduci possunt.

Collegit hos defectus in Missa ex sacris Theologis, & in Missalem librum transtulit nescio quis, anno 1557. Venetijs impressum. Pij verò V. & Clementis VIII. auctoritate recognitum Opus, quis ambigat, non prodijisse tandem numeris omnibus absolutum? adiecimus nonnulla ex modernis Theologis non contemnenda.

De defectibus materiae. I I.

Defectus ex parte materiae possunt contingere, si aliquid desit ex ijs, quae ad ipsam requiruntur. Requiritur enim, ut sit panis triticeus, & vinum de vite: & ut huiusmodi materia consecranda in actu consecrationis^a sit coram Sacerdote.

Bb 3

a Sit

a *Sit coram Sacerdote.*] Certus terminus huius presentiae à solo Christo designari potest, ex Durando in 4. distinct. 11. quest. 6. num. 6. & Palud.

quest. 1. artic. 3. à nobis autem est moraliter diiudicandus ex humano more, quo dicitur res praesens, & est vsu Ecclesiae.

De defectu panis. III.

1. b **S**I panis non sit triticeus, vel si triticeus, c admixtus sit granis alterius generis in tanta quantitate, ut non maneat panis triticeus, vel sit alioqui corruptus, non conficitur Sacramentum.

b *Si panis non sit triticeus.*] Vult esse triticeum Conc. Florent. in Decreto Eugen. ubi definitur necessaria materia Sacramenti; quidquid dicat Caietan. ibi loqui de necessitate praeccepti. vide Suar. disp. 44. sect. 1. part. 3. quest. 5. tum quia figura veteres sub tritico datae sunt; tum quia hic est panis communiter ad vsu hominum; tum quia ita decet, ob excellentiam tanti Sacramenti. Vbi verò dubitatur esse triticeus, ne adhibeatur, ex

Alano lib. 1. de Eucharistia cap. 11. Selica, seu secala, probabilius negatur esse triticum in Lombardia, Bonac. disput. 4. quest. 2. pun. 1. numero 2.

c *Admixtus sit granis alterius generis, &c.*] Hæc doctrina est S. Thomae 3. par. quest. 74. artic. 3. ad 3.

Sed, quid si panis confectus sit ex amylo? S. Thom. ibidem negat, quia amyllum fit ex tritico corrupto. Vide fufius Suar. disp. 44. sectione 2.

2. *Si sit confectus de aqua rosacea, vel alterius distillationis, dubium est, an conficiatur.*

Negat S. Thom. artic. 7. ad 3. supra. affirmat Caiet. ibidem.

3. *Si cæperit corrumpi, sed non sit corruptus, similiter 2. si non sit corruptus, secundum morem Ecclesiae Latinae, conficitur, sed 3. conficiens graviter peccat.*

Prima pars propositionis est sancti Thom. sup. artic. 3. ad 4. Altera est Conc. Floren. & communis. Tertia pars est item communis, de Celebrat. Miss. cap. Litteras. An verò detur casus, quòd possit Latinus in Ecclesia Græca

consecrare in fermentato licite, vide Suarez ubi supra sect. 3. in fermentato numquam licet apud Latinos, etiam si urgeat necessitas alicuius in periculo mortis, Suarez sect. 3. in fine Vnum verò.

4. *Si Celebrans ante consecrationem adverterit Hostiam esse corruptam, aut non esse triticeam, remota illa Hostia, aliam ponat, & facta oblatione, d saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco, ubi desinit.*

d Saltem

d *Saltem mente concepta.*] Ex quo non est necesse eam eleuare ante oculos super Patenam, neque facere cum ea, vel super ea signum Crucis, vt fecit in oblatione Hostiæ: sed eam simpliciter deponat super Corporale, si id aduerterit inter oblationem Calicis & consecrationem.

5 *Si id aduerterit post consecrationem, etiam post illius Hostiæ sumptionem, posita alia, faciat e oblationē vt supra, & f à consecratione incipiat, scilicet ab illis verbis, Qui pridie quàm pateretur, & illam priorem si non sumpsit, & sumat post sumptionem Corporis & Sanguinis, vel alij sumendam tradat, vel alicubi reuerenter conseruet. h Si autem sumpserat, nihilominus sumat eam quam consecrauit: quia præceptum de perfectione Sacramenti maioris est ponderis, quàm quòd à ieiuniis sumatur.*

e *Oblationem vt supra.*] Id est, saltem mente concepta.

f *A consecratione incipiat.*] Est communis sententia.

g *Sumat post sumptionē, &c.*] Ad cau-

telā sumat, aut ob reuerentiā cōseruet.

h *Si autem sumpserat, &c.*] Ratio addita communis est apud Theologos.

Lege *Suar. 3. part. disp. 75. sec. 6. ex S. Thom. ibid. quest. 83. art. 6. ad 4.*

6 *Quòd si hoc contingat post sumptionem Sanguinis, apponi debet rursus nouus panis, & vinum cum aqua, & facta prius oblatione, vt supra, Sacerdos consecret incipiendo ab illis verbis, Qui pridie, ac statim sumat utrumque, & prosequatur Missam: ne Sacramentum remaneat imperfectum, & vt l debitus seruetur ordo.*

i *Ac statim sumat utrumque.*] Si ne eleuatione, vt ostendat populo; omiſſis quæ sequuntur in Canone vsque ad sumptionem inclusiuè, ne populus, si fieri potest, cognoscat erratum esse.

l *Debitus seruetur ordo.*] Iuxta *Conc. Tolet. VII. cap. 1. vel 2. secundum alios.* Ordo verò est, vt corpus prius præexistat, antequam ex eo fundatur sanguis: in Calice namque representa-

tur effusio Sanguinis; ergo Hostia, in qua Corpus Christi est ex vi verborum, debet consecrari prius.

Suar. tamen loco citato tenet, non esse ita necessarium hunc ordinem necessitate Sacramenti, sed tantummodo necessitate præcepti: nam consecrata Hostia post Calicem, statim representatur Sanguis distinctè à Corpore Christi, quod sufficere videtur ad integritatem Sacrificij.

7 *Si Hostia consecrata dispareat, vel casu aliquo, vt vento, m aut miraculo, vel ab aliquo animali accepta, & nequeat reperiri, tunc altera consecratur, ab eo loco incipiendo, Qui pridie quàm pateretur, facta eiu prius oblatione, vt supra.*

m *Aut*

m Aut miraculo.] Miraculum est à Deo solo, qui videtur tunc acceptare Sacrificium eo modo oculis nostris imperfectum; & ideo non est in rigore necesse ut alia Hostia consecretur. ita *S. Tho. 3. par. quest. 82. art. 4. ad 3.*

vbi tamen consulit, ut iteratò consecratur, & hoc habet Rubrica, uti tutius & securius in reliquis casibus huius Rubricæ præceptum est, non consilium, ad integritatem Sacrificij, *Suar. 3. par. disp. 85. sect. 1. Quinto.*

De defectu vini. IV.

1 **S**I vinum sit factum penitus ⁿ acetum, vel penitus putridum, vel ^o de uvis acerbis, seu non maturis expressum, vel ei admixtum tantum aquæ, ut vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum.

n Acetum.] Non fit Sacramentum, *sanctus Thom. 3. par. quest. 74. artic. 5. ad 1.*

o De uvis acerbis, &c.] Habet san-

ctus Thom. ibid. ad 3. vinum ex aqua miraculosum est apta materia, *Henriq. lib. 8. cap. 12.* & vinum etiam congelatum, *Suar. disp. 45. sec. 1.*

2 Si vinum cæperit ^p acescere, vel ^q corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel ^r mustum de uvis tunc expressum, vel non fuerit ^s admixta aqua, vel fuerit admixta ^t aqua rosacea, seu alterius distillationis; conficitur Sacramentum, sed conficiens grauiter peccat.

p Acescere.] Fit Sacramentum, cum peccato tamen, *sanctus Thomas supra ad 2.*

q Mustum de uvis tunc expressum.] Est Iulij Papæ, de *Consecr. Dist. 2. cap. Cum omne crimen.* & ex necessitate conceditur; sed abstinendum est omnino, ob irreuerentiam & indecentiam, ait *Suar. loco citato disp. 45. sect. 1.*

r Admixta aqua.] Misceri aqua vinum, est de præcepto Ecclesiæ tantum, *Trident. Sessio 22. cum quo*

præcepto stat quoque præceptum Christi, qui neque voluit aquam de necessitate Sacramenti, *Suar. loco citat.*

t Aqua rosacea.] Conficitur Sacramentum; quia aqua non est de necessitate Sacramenti: sed peccaret contra præceptum negatiuum, de non miscendo aliquid in materia Sacramentorum, præter Christi institutionem, & consuetudinem Ecclesiæ, *sanctus Thom. quest. 74. artic. 7. ad 3.*

3 Si celebrans ante consecrationem Sanguinis, quamuis post consecrationem Corporis, aduertat aut vinum, aut aquam, aut vtrumque non esse in Calice, debet statim apponere vinum cum aqua, & facta oblatione ut supra, consecrare, incipiendo ab illis verbis, Simili modo, &c.

4 Si post verba consecrationis aduertat vinum non fuisse positum, sed aquam; deposita aqua in aliquod vas, iterum vinum cum aqua ponat in Calice, & consecret, resumendo à verbis prædictis, Simili modo.

- 5 Si hoc aduertat post sumptionem Corporis, vel huiusmodi aqua, apponat aliam Hostiam iterum consecrandam, & vinum cum aqua in Calice, offerat utrumque, & consecret, & sumat, & quamuis non sit ieiunus. Vel, si Missa celebretur in loco publico, ubi plures adsint, ad euitandum scandalum poterit apponere vinum cum aqua, & facta oblatione ut supra, consecrare, ac statim sumere, & prosequi cetera.

Prima pars Rubricæ posterioris est S. Thomæ 3. part. quæst. 83. art. 6. ad 2. altera verò pars est Soti 4. distinct. 13. quæst. 2. artic. 6. ad 4. cuius eadem ferè sunt verba Rubricæ; item Nauarri cap. 25. num. 21. & est magis practica.

¶ Quamuis non sit ieiunus. Ita sanctus Thom. loc. cit. art. 6. ad 2. addit Angelus cum Silu. si Sacerdos, dum in ore

habet potum, priùs quàm deglutiat, sentiat non esse vinum, nõ debet consumere, sed in Calicem emittere, & post Sanguinis sumptionem illud resumere: sed moraliter est difficillimum, & idèd sine scrupulo potest deglutire primum, & consecrare, & sumere secundum. ita Suarez loco cit. disp. 85. sect. 1. ad primam confirmationem.

- 6 Si quis percipiat ante consecrationem, vel post consecrationem, totum vinum esse acetum, vel aliàs corruptum, idem seruetur quod supra, ac si deprehenderet non esse positum vinum, vel salam aquam fuisse appositam in Calice.

Eadem est ratio deficientis materia ad Sacrificium integrum: si tamen Sacerdos pergat in Missa, & ex ignorantia, vel inopinati casu per-

turbatione non obseruet, non per hoc mortaliter peccat, ex Nauar. cap. 25. Mun. num. 91. & Sa verbo Missa num. 31.

- 7 Si autem Celebrans ante consecrationem Calicis aduertat, non fuisse appositam aquam, statim ponat eam, & proferat verba consecrationis. Si id aduertat post consecrationem Calicis, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti.

Prima pars est manifesta. Adde tantum, esse benedicendam aquam de more. Secunda pars est S. Thom. loco

cit. art. 6. ad 4. Ne, inquit, sequatur corruptio Sacramenti pro aliqua parte, quod docuerat q. 77. art. 8.

- 8 Si materia, quæ esset apponenda, ratione defectus vel panis, vel vini, non posset ullo modo haberi, si id sit ante consecrationem Corporis, ulterius procedi non debet: si post consecrationem Corporis, aut etiam vini, deprehenditur defectus alterius speciei, altera iam consecrata, tunc si nullo modo haberi possit, procedendum erit, & Missa absoluen-
C c ad

ad speciem deficientem. Quòd si expectando aliquamdiu haberi possit, expectandum erit, ne Sacrificium remaneat imperfectum.

u *Si nullo modo haberi possit.*] Imò si difficillimo modo haberi possit, & notabilis inde oriretur offensio populi, Missa absolueda erit absque materia deficiente, siue Hostiæ, siue vini; quia maioris est vinculi Ius naturale quàm diuinum scriptum, aut positium, *Azor. lib. 10. cap. 35. quest. 6.*

An verò Summus Pontifex possit relaxare Ius diuinum ad effectum, vt Sacerdos ob ingentem necessitatem in solo pane sine vino sacrificet? *Azor. lib. 10. cap. 19. quest. 3. vers. Secundum est,* putat probabilem affirmatiuam sententiam, ob publicam necessitatem, & grauem. Probabiliorem negatiuam docet *Suar. disp. 43. sect. 4.*

Quæri potest in prædictis casibus de aqua, quæ, ob breuissimum tempus ab infusione eiusdem in Calicem vsque ad Calicis consecrationem, non potest conuerti in vinum, vt aliàs dicitur, An remaneat aqua mixta spe-

ciebus vini; an verò & ipsa statim immediatè transubstantietur in Sanguinem Christi? sed, quidquid sit de conuersione aquæ in vinum, de qua disputant Philosophi, quam tamen affirmant SS. Patres & Theologi Scholastici, si ob angustiam temporis non fiat conuersio, non putamus absurdum, quòd remaneat aqua substantialiter aqua, cum non sit neque materia, neque commateria immediata Sacramenti; sed ea solum infunditur ad mysterium vnionis populi cum Christo, vt suo loco diximus. Neque idè adoramus aquam, sed Christum sub specie vini aqua permixti: sicuti neque si cadat in Calicem musca, eam dicimur adorare. Scripsere de hac re fusiùs Paulus Aresius Episcopus Derthonensis, & in oppositam sententiam Hyacinthus Petronius Magister sacri Palatii, nunc Episcopus.

De defectibus formæ. V.

Defectus ex parte formæ possunt contingere, si aliquid desit ex quibus ad integritatem verborum in ipsa consecratione requiruntur. Verba autem consecrationis, quæ sunt forma huius Sacramenti, sunt hæc: Hoc est enim corpus meum. Et, Hic est enim calix Sanguinis mei, non solum æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effunditur in remissionem peccatorum. Si quis autem aliquid diminueret, vel immutaret de forma consecrationis Corporis & Sanguinis, & in ipsa verborum immutatione verba idem non significarent, non conficeret Sacramentum. Si verò aliquid adderet quod significationem non mutaret, conficeret quidem, sed grauissimè peccaret.

Notanda est hoc loco singularis doctrina *Suar. 3. par. disp. 85. sect. 1. Secundo.* quòd si contingat defectus el-

fentialis in forma, vel in altera, vel in vtraque, nempe cum mutatione sensus verborum consecrationis, ifranda est confe-

consecratio, ut perficiatur Sacrificium; & si contingat id cognosci post summptionem Corporis, vel speciei non ritè consecrata, iteranda est item talis consecratio, appositam materiam quæ non fuit consecrata, *iuxta Rubric. sup. tit. 4. num. 5. & titulo 3. num. 6.* quia eadem est ratio ineptæ materiæ, & materiæ sine forma. Imò etiam, si id contingat fieri ex malitia ministri mutantis formam, vel non habentis intentionem, nihilominus debet post summptionem supplere defectum, pœnitendo de priori culpa quam commisit, & reuerenter supplendo, ut dictum est.

Quod si defectus accidat in vtraque specie, & iam vtramque sumpsit, non est quod suppleat; quia Sacrificium nullum fuit, sed totum fictum, & eo casu nullum est præceptum de faciendo vero Sacrificio, neque de supplendo quod non est inceptum, neque ex parte: & obligat tunc aliud præceptum de non sacrificando, fracto ieiunio.

Porro *S. Thom. q. 78. art. 3.* vult, excepto enim, omnia verba formarum prædictarum esse de essentia Sacramenti; communior autem antiquorum sententia est, ea non esse. Vide *Suar. disp. 60. sect. 1.*

- 2 Si Celebrans non recordetur se dixisse ea quæ in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. ^a Si tamen certò ei constet, se omisisse aliquid eorum quæ sunt de necessitate Sacramenti, id est, formam consecrationis, seu partem, resumat ipsam formam, & cetera prosequatur per ordinem. ³ Si verò valde probabiliter dubitat, se aliquid essenziale omisisse, iteret formam, saltem sub tacita conditione. ⁴ Si autem non sunt de necessitate Sacramenti, non resumat, sed procedat ulterius.

Prima pars est *sancti Thom. sup. artic. 6. ad 5.* Altera pars est *eiusdem ibidem.* Sed cum hîc dicatur, resumat ipsam formam, quid resumendum erit? sanè verba ea tantum, quæ *suprà num. 1. huius tituli* posita sunt tamquam essentialia formæ, quidquid dicant *Ang. Palud. & Scotus.* ita *Suar. loc. citato.* In tertia parte Rubricæ, quæ est communis, eo mo-

do tollitur dubium, & periculum iterandi consecrationem super materiam consecratam. Quarta pars patet, & confirmat secundam partem huius Rubricæ, de non resumendo, nisi essentialia formæ.

Ceterum non est necesse in prolatione formæ, ut sonus verborum attingat Hostiam, vel Calicem, *Suar. disp. 45. sect. 5.*

De defectibus Ministri. VI.

Defectus ex parte Ministri, possunt contingere quoad ea quæ in ipso requiruntur. Hæc autem sunt: In primis intentio, deinde dispositio anime, dispositio corporalis, dispositio vestimentorum, dispositio in ministerio ipso, quoad ea quæ in ipso possunt occurrere.

Divisio in has quinque species dici debeat essentialis, reliquæ accidentium ea est, ut prima tantum dentales.

De defectu intentionis. VII.

1 *SI quis non intendit conficere, sed delusorie aliquid agere. 2 Item si aliqua Hostia ex oblivione remaneant in Altari, vel aliqua pars vini, vel aliqua Hostia lateat, cum non intendat consecrare nisi quas videt. 3 Item si quis habeat coram se undecim Hostias, & intendat consecrare solum decem, non determinans, quas decem intendit: in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio. 4 Secus, si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare, quas coram se habebat: nam tunc omnes erunt consecratae: atque ideo quilibet Sacerdos talem semper intentionem habere deberet, scilicet consecrandi eas omnes, quas ante se ad consecrandum positas habet.*

Prima pars sacrilegium enormissimum continet: & si fictionis poeniteat ante sumptionem, potest resumere formam, non ex vi præcepti perficiendi Sacrificium, quod nondum incepit, sed ex vi præcepti non fingendi falsum in hoc ministerio, & consequenter non perseverandi in fictione, nec sumendi potum & cibum per modum Sacramenti, quod non est, nec dandi alijs occasionem ado-

randi merum panem & vinum. post sumptionem vero ficti Sacramenti feruetur quod diximus supra ex Suar. tit. 5. num. 1. Altera pars nullam habet difficultatem. In tertia Major distinct. 11. q. 2. Durand. q. 7. & communiter concordant; quia non est maior ratio, cur ista vel illa sit consecrata. Quarta pars manifestè sequitur; quia materia est determinata intra terminum intentionis.

2 *Si Sacerdos putans se tenere unam Hostiam, post consecrationem inuenit fuisse duas simul iunctas, in sumptione sumat simul utramque. 2 Quod si deprehendat post sumptionem Corporis & Sanguinis, aut etiam post abluionem, reliquias aliquas relictas consecratas, eas sumat, siue parue sint, siue magnæ, quia ad idem Sacrificium spectant.*

In prima parte, quæ est Auctorum paulo supra citat. ratio ea est, quia ambæ sunt consecratæ; cum illud putans dicat tantum priuatam deceptionem, quæ non tollit intentionem debitam, quæ esse debet, & moraliter est circa hanc præsentem materiam, Suar. disput. 43. sect. 6. Secunda pars

est Soti 4. dist. 12. q. 1. art. 8. qui tamen distinguit particulas in parvas & magnas, atque has vult in Pyxide assequari; contra quem Azor. lib. 10. c. 30. quæst. 1. qui cum Rubrica concordat. sublata omni distinctione, ea nimirum ratione, quia eæ omnes reliquæ sunt Sacrificij. vnde & addit, sumenda esse

esse statim, alioquin post notabile temporis intervallum elapsum, censetur Sacrificium absolutum, & proinde particulae non sumerentur ut reliquiae, sed per se, quod facere non li-

cet. *Tabiena* concedit absolute v. *Missa num. 42.* eas posse sumi, & sumendas esse, nulla habita distinctione reliquiarum, neque temporis, dummodo pertineant ad eandem Missam.

- 3 *Si verò relicta sit Hostia integra cōsecrata, eam in tabernaculo cum alijs reponat: si hoc fieri nequit, sequenti Sacerdoti ibi celebraturo, in Altari supra Corporali decenter opertam, sumendam unà cum altera quam est consecraturus, relinquat: vel si neutrum horum fieri possit, in ipso Calice seu Patena decenter conseruet, quousque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero sumatur: quòd si non habeat quomodo honestè conseruetur, potest eam ipsemet sumere.*

Est casus euentu difficilis; si tamen accidat, optimè Rubrica docet, secu-

ta Sotum, de particulis magnis seruandis, ut supra.

- 4 *Si intentio non sit actualis in ipsa consecratione propter euagationem mentis, sed virtualis, cum accedens ad Altare intendat facere quod facit Ecclesia, conficitur Sacramentum, etsi curare debet Sacerdos, ut etiam actualem intentionem adhibeat.*

Quod hic dicitur de ordinaria materia consecranda in Missa, intellige etiam, quando plures particulae ponuntur super Altare, ut consecrentur, & in actuali consecratione non recordatur illarum Sacerdos, sed eius tantum quam in manibus habet; tunc enim omnes sunt consecratae, *Angel. in verbo Euchar. num. 27. Nauar. cap. 25. num. 91.* debent tamen esse praesentes intra Altam, non extra eam, inquit *Suarez disput. 43. sectione 6.* aliàs non aestimaret illas consecratas esse; sicut etiam existimat, id totum in Calice consecratum esse, quod per modum continui in eo continetur: guttae verò quae sunt extra Calicem,

aut intra, sed separatae à toto, verisimilius putat quòd non sint consecratae, neque intentione virtuali intentae. & eò magis erunt consecratae particulae posita in Pyxide, vbi aliae adsunt aliàs consecratae, *iuxta placitum Possuini de Officio Curati cap. 2. num. 20.* quod tamen prohiberem fieri. Certè si fiat, genuflexiones plures addendae erunt ab Offertorio ad Communionem; neque circulus perficiendus erit ad *Orate fratres*, propter consecratas particulas in illa Pyxide.

Item, si Pyxis non aperitur tempore consecrationis ex obliuione, fit tamen consecratio, ex *Suarez disp. 43. sect. 5.*

De defectibus dispositionis animæ. VIII.

SI quis suspensus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel alias canonicè impeditus, celebret; conficit quidem Sacramentum, sed gravissimè peccat, tam propter Communionem, quam indignè sumit, quam propter executionem Ordinum, quæ sibi erat interdicta.

Nota, quòd valor ille Missæ, qui est ex parte precù Ecclesiæ, omnino perditur, ex *S. Thom. q. 82. art. 7. ad 3.* quia Ecclesia nō intendit orare nomine suo, ore præcisorum ab ea per excommunicationem notoriam. Fufius *Suar. disp. 77. sect. 2.* Quòd si imminet mortis, infantiæ, aut scandali periculum, poterunt prædicti cum contritione celebrare, *Azor. lib. 10. c. 31. q. 6.*

2 Si quis habens copiam Confessoris celebret in peccato mortali, graviter peccat.

3 Si quis autem in casu necessitatis, non habens copiam Confessoris, in peccato mortali absque contritione celebret, graviter peccat. Secus si conteratur: debet tamen, cum primùm poterit, confiteri.

4 Si in ipsa celebratione Missæ Sacerdos recordetur, se esse in peccato mortali, conteratur cum proposito confitendi, & satisfaciendi.

5 Si recordetur, se esse excommunicatum, vel suspensum, aut locum esse interdictum: similiter conteratur cum proposito petendi absolutionem. Ante consecrationem autem in supradictis casibus, si non timetur scandalum, debet Missam inceptam deferere.

Supradicta fundantur in verbis sancti Pauli 1. Corinth. 11. Probat autem seipsum homo, &c. & in Decretis Concilii Trident. Sess. 13. c. 4. & can. 11. lege *Suar. 3. par. disput. 63. sect. 3.* nam Concil. Trident. ponit duas circumstantias, quæ debent concurrere, ut liceat celebrare sine Confessione. Necessitate, inquit, urgente, & modo desit copia Confessoris.

Necessitas vrgens in his casibus erit; Primò, absoluendi inchoatum iam Sacrificium, ut perficiatur. Item necessitas alterius in periculo mortis existentis, pro quo communicando

facienda est Missa. Item, si omitendo Missam scandalum oriretur; dico scandalum, non autem quædam admiratio populi, quæ, ex *Corduba quest. 142. citante alios*, non sufficit. Item, quando tenetur ex officio facere Sacrum; quam causam præsertim indicat Tridentinum. Necessitas igitur attendatur, non commoditas, ex *Suar. ibidem sect. 4.*

Inopia verò Confessoris dicitur esse, quando verè non adest qui absolute à peccato mortali possit, quo reus est Sacerdos celebraturus; vel longius abest quàm adiri commode queat. Item,

Item, quando, etiam si adsit Confessor, timetur verè de eo, quòd ob non seruatum sigillum, aut aliam ob causam, graue damnum sequeretur celebraturo. ita *Sila. verbo Confessio 1. §. 2.* tamen confiteatur alia peccata, tacito tantùm eo, in quo est periculum. ita *Maïor 4. dist. 17. quæst. 5. & Nauar. cap. 7. num. 6.* Sicut etiam idem facere debet, si reseruatum casum habeat, neque adire potest Episcopum, neque obtinere absolutionem. Porro contritionem esse necessariam, omnes fatentur ex *Trident. supra cit. ibi: Sibi contritus videatur.*

Quid autem agendum erit ante consecrationem? Si ante inchoatam Missam recordetur se esse in peccato, confiteatur, etiam si oporteat exui sacris vestibus, *Scor. d. 9. quæst. 1.* quia sacra actio non est incepta. citra scan-

dalum intellige, vt etiam in sequentibus. Si Missa est inchoata, & facillè potest Confessor accedere ad Altare, fiat, *Bonan. 4. d. 13. Siluest. v. Euchar. 2. quæst. 6.* quia illa pars Missæ est extrinseca Sacrificio, & potest interrumpi, sicut per Concionem, oblationem populi, &c.

At *S. Thom. quæst. 83. artic. 6. ad 2.* dicit, tutius esse relinquere Missam, maximè in casu excommunicationis (quem sequitur Rubrica) vbi tamen indicat, non esse præceptum, sed consilium, deserere inceptam Missam, dum dicit, *tutius esse. & sanctus Bonauentura supra negat, deserendam esse Missam; negatque, teneri Sacerdotem discedere ab Altari vt confiteatur.* Debet autem, cum primùm poterit, confiteri, ex *Concilio Tridentino loco citato.*

De defectibus dispositionis corporis. IX.

1 *Si quis non est ieiunus post mediam noctem, etiam post sumptionem solius aquæ, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicine, & in quantumcumque parua quantitate, non potest communicare, nec celebrare.*

Est doctrina *sancti Thomæ 4. part. quæst. 80. art. 8. ad 4. ex Conc. Africano cap. 8. Carth. III. cap. 29. & cap. 48.* vbi asseritur, in Concilio Nicæno fuisse hanc eandem consuetudinem sumendi Eucharistiam ante omnem cibum confirmatam: non aiunt, institutam; quia manat ab Apostolis. *Clemens Epist. 2.* dicit, se à *S. Petro* hoc

accepisse. Neque verò etiam, vt detur Viaticum aegrotò, poterit non ieiunus celebrare; contra *Maïorem, Azor. cap. 30. & Suar. sect. 5. lege Suar. disp. 68. sect. 3. & 4.* De quauis minima quantitate cibi aut potus expressè loquitur *Concilium Tolet. VII. cap. 2.* imò & de papyro traiecto & eiecto, docet *idem Suar. ibid. m.*

2 *Si autem ante mediam noctem cibum aut potum sumpserit, etiam si postmodum non dormierit, nec sit digestus, non peccat, sed ob perturbationem mentis, ex qua deuotio tollitur, consulitur aliquando abstinendum.*

Hæc *S. Thom. ibidem ad 5.*

- 3 *Si reliquie cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt Communionem, cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ. Idem dicendum, si lauando os, deglutiatur stilla aquæ præter intentionem.*

Ita S. Thom. ibidem ad 4. qui vult, quantitatem vini vel aquæ esse valde parvam, ut permisceatur salivæ inseparabiliter. unde in Rubrica *stilla aquæ* nominatur. Notat Suar. sect. 4. necessarium esse, ut manducatio præcesserit mediam noctem: nam si aduertat Sacerdos post mediam noctem, habere in ore reliquias cibi, & eas ex certa scientia deglutiatur, violat ieiunium naturæ necessarium ad Communionem, ex Palud. 4. dist. 8. art. 2. num. 21. expuantur igitur potius quàm traiciantur.

Duo tamè non ieiunio Sacerdoti conceduntur. Primò, ut possit sumere particulas siue à se siue ab alio consecratas, si nequeant conseruari sine maiori

irreuerentia: quia ieiunium est ad reuerentiam sine præiudicio maioris irreuerentiæ; & præsertim, si timeatur incurfus hostium, Bonac. cum alij disp. 4. quest. 6. pun. 2. qui etiam addit, quòd licet multo tempore se detinuerit Sacerdos in distribuenda Eucharistia, potest adhuc tamen reliquias sumere, & vasa purificare, si distribuatur coniunctim cum Missa. Alterum est ad supplendum Sacrificium; de quo mox dicemus tit. 10. num. 3. Concedit Toletus lib. 2. cap. 1. num. 2. celebrationem illi, qui omnino immemor cibi sumpti aut potus, recordatur deinde post consecrationem, se non esse ieiunium; ac etiam ante consecrationem, si scandalum imminet.

- 4 *Si plures Missas in vna die celebret, ut in Natiuitate Domini, in vnaquaque Missa abluat digitos in aliquo vase mundo, & in vltima tantum percipiat purificationem.*

Prohibemur de Celebr. Miss. cap. Ex parte. ab Innocen. III. in priori Missa sumere Calicis abluitionem; quamuis non sumi soleat ob nutritionem, sed ob reuerentiam Sacramenti: quare, si in prima Missa sumitur ablutio, imò aqua per errorem pro vino consecrata, frangitur ieiunium, & alia Missa celebrari non potest.

Nota ea verba, *in aliquo vase mundo*, non in Calice Missæ, ne vinum

ablutionis sit deinde materia consecrationis. Ceterum ipsamet ablutio digitorum si non sumatur à Celebrante in tertia Missa, sumi debet ab alio qui sit ieiunus, ob reuerentiam fragmentorum, quæ fortasse ibi sunt corrupta; vel in Sacramentum fundenda erit, quod etiam nota pro ablutio digitorum, quæ fit in ordinaria Communionem populi extra Missam.

- 5 *Si præcesserit pollutio nocturna, quæ causata fuerit ex præcedenti cogitatione quæ sit peccatum mortale, vel euenerit propter nimiam crapulam, abstinendum est à Communionem & celebrationem, nisi aliud Confessio*

Confessario videatur. Si dubium est, an in precedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum, extra tamen casum necessitatis. Si autem certum est, non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed euenisse ex naturali causa, aut ex diabolica illusionem, potest communicare & celebrare; nisi ex illa corporis commotione tanta euenierit perturbatio mentis, ut abstinendum videatur.

Est sancti Thom. 3. par. quest. 80. *Episc.* Sed pollutio, etiam voluntaria, per confessionem purgata non impedit, nisi ob congruentiam.

De defectibus in ministerio ipso occurrentibus. X.

Possunt etiam defectus occurrere in ministerio ipso, si aliquid ex requisitis ad illud desit: ut, si celebretur in loco non sacro, vel non deputato ab Episcopo, vel in Altari non consecrato, vel tribus mappis non cooperto: si non adsint luminaria cerea: si non sit tempus debitum celebrandi, quod est ab aurora usque ad meridiem, communiter: si Celebrans saltem Matutinum cum Laudibus non dixerit: si omittat aliquid ex vestibus sacerdotalibus: si vestes sacerdotales & mappa non sint ab Episcopo vel ab alio hanc habente potestatem benedicta: si non adsit clericus, vel alius deseruiens in Missa, vel adsit qui deseruire non debet, ut mulier: si non adsit Calix cum Patena conueniens, cuius cuppa debet esse aurea, vel argentea, vel stannea, non area, vel vitrea: si Corporalia non sint munda, que debent esse ex lino, nec serico in medio ornata, & ab Episcopo vel ab alio hanc habente potestatem benedicta, ut etiam superius dictum est: si celebrat capite cooperto sine dispensatione: si non adsit Missale, licet memoriter sciret Missam, quam intendit dicere.

Numerantur hinc quatuordecim casus grauiores, in quibus ut plurimum accidit peccatum mortale, si fiat contra regulas hoc loco significatas; de quibus nos egimus supra in prima part. Rubricarum tit. 20. & secunda part. tit. 1. & 2. nisi excuset ignorantia, vel obliuio, &c. Azor. lib. 10. cap. 29. quest. 6. Et ratio est, quia Concilium Tridentinum Sess. 22. & Pius V. initio Missalis hoc tradit,

ut secundum ritum, normam & modum à se traditum Missam decantent omnes, ac legant. Vnde non licet mutare hunc ordinem Missæ; non dico mutare Missam, & eam dicere alterius diei quàm in Missali præscribatur, ut notat Suar. 3. part. disput. 83. sect. 3. sed mutare omitendo aliquid, quod pertineat ad integrum Missæ ritum. multò verò minus addere licet quidquam, quod expressius

D d

pressius

pressius cautum est in *Trid.* & prædicta Bulla *Pij V.*

De rebus autem, an sint benedictæ, necne, non tenetur semper interrogare

Sacerdos, *Azor. lib. 10. cap. 17. quest. 11.* quæ verò non sunt vlti amplius, comburantur, ex *Clem. Epistola 2. & Summistis.*

2 Si Sacerdote celebrante violetur Ecclesia ante Canonem, dimittatur Missa: si post Canonem, non dimittatur. Si timeatur incursum hostium, vel alluionis, vel ruina loci ubi celebratur, ante consecrationem dimittatur Missa, post consecrationem verò Sacerdos accelerare poterit sumptionem Sacramenti, omisis omnibus alijs.

Ratio est manifesta, quia ante Canonem nondum est inceptum Sacrificium; post Canonem verò est perficiendum: post inchoatum scilicet Ca-

nonem, qui desinit in fine seu principio Orationis Dominicæ. Qua de re vide supra *par. 2. tit. 10. nu. 1. pag. 159.* incipit autem Canon à *Te igitur.*

3 Si Sacerdos ante consecrationem grauer infirmetur, vel in syncopen inciderit, aut moriatur, præmittitur Missa: si post consecrationem Corporis tantum, ante consecrationem Sanguinis, vel utroque consecrato id accidit, Missa^x per alium Sacerdotem expleatur ab eo loco, y ubi ille desijt, & in casu necessitatis^z etiam per non ieiunum. Si autem non obierit, sed fuerit infirmus, adeò tamen ut possit communicare, & non adsit alia Hostia consecrata, Sacerdos qui Missam supplet, a diuidat Hostiam, & vnâ partem præbeat infirmo, aliam ipse sumat. Si autem semiprolata forma Corporis obijt Sacerdos, quia non est facta consecratio, non est necesse ut Missa per alium suppletur. Si verò obierit semiprolata forma Sanguinis, tunc alter prosequatur Missam, & super eundem Calicem repetat integram formam, ab eo loco, Simili modo postquam cœnatum est, vel posset super alium Calicem præparatum integram formam proferre, & Hostiam primi Sacerdotis, & Sanguinem à se consecratum sumere, ac deinde Calicem relictum^b semiconsecratum.

x Per alium Sacerdotem expleatur.] Ita *Concil. Toler. VII. in cap. Nihil. 7. q. 1. & S. Thom. 3. par. quest. 83. art. 6. ad 1.* videtur indicare Iuris esse diuini, ut tunc Sacrificium expleatur; & est probabilior sententia quàm eorum, qui id tantum concedunt ubi adest populus. Vide *Azor. lib. 10. c. 33. quest. 1.*

y Vbi ille desijt.] Si prior inchoauerit tantummodò formam Sanguinis, alter eandem integrâ proferet, *Azor. ubi supra*; si verò nesciatur ubi desierit, incipiatur à *Simili modo*, &c. vel si consecrauit vtramque speciem, incipiatur ab *Vnde & memores*. Si dubitatur de consecratione Hostiæ, incipiat

tur à Canone, *Suar. disp. 85. sect. 1.* & sub conditione mente retenta consecret, vel aliam (quod melius est) consecret Hostiam, & priorem sumat post sumptionem Sanguinis.

z Etiam per non ieiunium.] Ex eodem Concilio Toletano; quia, inquit, ex utraque persona vnus minister Christi componitur. Vide *Suar. 3. p. disput. 66. sect. 6. cum Soto 4. dist. 13. quest. 2. ad 6.* qui concedit *ibidem*, Sacrificium expleri posse à Sacerdote excommunicato irregularique, si cesset scandalum; quem sequitur *Suar. loco cit.*

a Dimidat Hostiam.] Ita conuenit, quia partem habuit ille prior in consecratione, ergo etiã in sumptione. *Suar. 3. par. disput. 85. sect. 2.* ex causa rationabili concedit *cum Palud. 4. dist. 12.*

quest. 1. artic. 5. conclus. 2. & Siluest. Euchar. 2. quest. 10. §. 7. posse dari partem Hostiæ ad communicandum laicum; quia & antiqui referuabant tertiam Hostiæ partem pro infirmis, *cap. Triforme. de Consec. d. 2. Sergij.* ergo & multò magis infirmo huic Sacerdoti.

b Semiconsecratum.] Sumat hunc Calicem ante ablutionem; qui idè dicitur semiconsecratus, quia de primis verbis consecrationis Calicis dubium est, an sufficiant pro forma. vnde etiam adorandus erit sub conditione, *Scot. 4. dist. 8. quest. 2.*

At, dato nouo casu, quod ille obierit post sumptionem tantum Hostiæ, tunc alter sumat tantum Sanguinem qui remansit, *Henriq. lib. 9. cap. 41.* & vtrique fit satis.

4 Si quis extra huiusmodi casus necessitatis, integra Sacramenta non sumperit, grauissimè peccat.

Ita *Concil. Trid. Sess. 21. cap. 1. & clarius Sess. 22.* fusiùs *Suar. 3. par. disput. 43. sectione 3.* Integra verò Sa-

cramenta sunt vtraque species, non autem quæcumque consecrauit Sacerdos, vt patet.

5 Si musca, vel aranea, vel aliquid aliud ceciderit in Calicem ante consecrationem, projiciat vinum in locum decentem, & aliud ponat in Calice, misceat parum aquæ, c offerat vt supra, & prosequatur Missam: d si post consecrationem ceciderit musca, aut aliquid eiusmodi, & fiat nausea Sacerdoti, extrahat eam, & lauet cum vino; finita Missa comburat, & combustio ac lotio huiusmodi in sacrarium projiciatur. Si autem non fuerit ei nausea, nec vllum periculum timeat, sumat cum Sanguine.

c Offerat vt supra.] Id est, mente concepta oblatione.

d Si post consecrationem, &c.] Est *S. Thom. 3. par. q. 83. artic. 6. ad 3.*

6 Si aliquod venenosum ceciderit in Calicem, vel quod prouocaret vomitum, vinum consecratum reponendum est in alio Calice, & aliud vinum cum aqua apponendum denuò consecrandum: & 2 finita Missa Sanguis repositus in panno lineo vel stuppa tamdiu seruetur, do-

D d 2 nec

nec species vini fuerint desiccatae, & tunc stупpa comburatur, & combustio in sacrarium projiciatur.

Prima pars est *S. Thom. quest. 83. artic. 6. ad 3.* ne Calix vitæ, inquit, sit in mortem. ex quo patet sufficere, si vinum nunc consecretur ad summptionem, non autem ad integritatem consecrationis, quæ verè facta fuit in utraque vera specie. Altera pars, vltimaque ad combustionem stупpæ, est *contra Palud. dist. 9. quest. 1. & Silu. Euch. 2. quest. 9. §. 3. & alios*, qui sacrilegium putant, species comburere, quod verum esset, si in illis Christus esset, sed exsiccatis speciebus desinit ibi esse Christus.

7 *Si aliquod venenatum contigerit Hostiam consecratam, tunc alteram consecret, & sumat eo modo quo dictum est, & illa seruetur in tabernaculo loco separato, donec species corrumpantur, & corrupta deinde mittantur in sacrarium.*

Adde hoc loco, quòd ea quæ sunt à fulmine tacta, venenata censentur, ex *Genuen. in sua praxi Neapol. cap. 49.* Qui casus accidit anno 1601. in Calice à fulmine tacto post consecrationem; & ita fuit à Doctoribus decisum.

8 *Si sumendo Sanguinem, particula remanserit in Calice, digito ad labium Calicis eam adducat, & sumat ante purificationem, vel infundat vinum, & sumat.*

Duobus ergo modis sumi potest. & primus est *Scoti 4. distinct. 8.* alter est *Siluestri verbo Eucharistia. 2. questione 9. & aliorum.* & patet in Parasceue, quando particula sumitur cum vino puro. Uterque à Rubrica conceditur; at secundus magis placet.

9 *Si Hostia ante consecrationem inueniatur fracta, nisi populo euidenter appareat, talis Hostia consecretur: si autem scandalum populo esse possit, alia accipiatur, & offeratur: quòd si illius Hostia iam erat fracta oblatio, eam post ablutioem sumat. Quòd si ante oblationem Hostia appareat confracta, accipiatur altera integra, si citra scandalum, aut longam moram fieri poterit.*

Continet Rubrica opportuna remedia, quorum ratio est manifestissima.

10 *Si propter frigus, vel negligentiam Hostia consecrata dilabatur in Calicem, propterea nihil est reiterandum, sed Sacerdos Missam proficiatur, faciendo caerimontas & signa consueta cum residua parte Hostia, quæ non est madefacta Sanguine, si commodè potest. Si verò tota fuerit*

fuerit madefacta, non extrahat eam, sed omnia dicat omittendo signa, & sumat pariter Corpus & Sanguinem, signans se cum Calice, & dicens: Corpus & Sanguis Domini nostri, &c.

e *Nihil est reiterandum.*] Docet Rubrica addita consona sunt casui, vt S. Thom. sup. art. 6. ad 6. reliqua in verba respondeant actioni.

11 *Si in hieme Sanguis congeletur in Calice, inuoluatur Calix pannis calefactis: si id non proficeret, ponatur in feruenti aqua prope Altare, dummodo in Calicem non intret, donec liquefiat.*

Si fingatur casus, non posse lique- in particulas redigi, vt fumi possit, fieri, tunc poterit digitis comminui, & *Suar. disput. 85. sectione 1.*

12 *Si per negligentiam aliquid de Sanguine Christi ceciderit, siquidem super terram, seu super tabulam, lingua lambatur, & locus ipse radatur quantum satis est, & abrasio comburatur; cinis verò in sacrarium recondatur. Si verò super lapidem Altaris ceciderit, sorbeat Sacerdos stillam, & locus benè abluatur, & ablutio in sacrarium projiciatur. Si super linteum Altaris, & ad aliud linteum stilla peruenerit; si vsque ad tertium, linteamina ter abluantur ubi stilla ceciderit, Calice supposito, & aqua ablutio in sacrarium projiciatur. Quòd si in ipso solum Corporali, aut si in vestibus ipsis sacerdotibus ceciderit, debet similiter abluì, & ablutio in sacrarium projici. Si in substrato pedibus panno, vel tapeto, benè abluatur, vt supra.*

Est Decretum Pij Papæ I. cap. Si imponendæ arbitrio Superioris: nec per negligentiam. de Consecr. Dist. 2. vllam tenetur Sacerdos subire nisi & explicatur à S. Thoma supra art. 6. impositam; Deo tamen satisfaciatur. ad 7. Sed adde Primò, à Sacerdote Tertio, aliqua adduntur in Rubrica tantum ea fieri debere quæ Rubrica satis similia prædictis, de quibus non hæc iubet, *Suar. disp. 85. sect. 1.* meminit Pius; vt, quando cadit super Secundo, multa esse antiquata per hanc vestes Sacerdotis, pannum, & tape- Rubricam ex ijs quæ Pius hac de re te substratum. statuerat; cuiusmodi sunt, abscissio Quid si cadat Sanguis super barbam? vestium & combustio, intra Altare *Barth. ab Ang. Dialog. 5. §. 713.* vult eam abluì, & comburi: sed videtur combustorum repositio, sumptio lo- sufficere, si barbâ pluries lauetur, cui tionis. Pœnæ quoque non sunt in vsu, & ideo in Missali omittuntur, vt no- parcendum est magis quàm tapetibus, tar *Suar. ibidem*, quæ erunt deinceps de quibus supra.

13. *At si contingat totum Sanguinem post consecrationem effundi, si quidem aliquid ^f vel parum remansit, illud sumatur, & de effuso reliquo Sanguine fiat, ut dictum est. & Si verò nihil omnino remansit, ponat iterum vinum & aquam, & consecret ab eo loco, Simili modo postquam cœnatum est, facta prius tamen Calicis oblatione, ut supra.*

f Vel parum.] Sufficit ad integritatem Sacrificij.

g Si verò nihil.] Suppleatur, ut dictum est supra ex S. Thom. ibidem ad 3.

14 *Si Sacerdos euomat Eucharistiam, si species integræ appareant, reuenter sumantur, nisi nausea fiat: tunc enim species consecratæ cautè separentur, & in aliquo loco sacro reponantur, donec corrumpantur, & postea in sacrarium projiciantur. Quod si species non appareant, comburatur vomitus, & cineres in sacrarium mittantur.*

Regula generalis est, si species Sacramentales integræ vel in aliqua particula haberi possunt, reuenter seruandas esse, vel sumendas, quia sub eis manet Christus: & similiter fiat, ut in hac Rubrica dicitur, si à mure sumantur, aut ex Eucharistia vermes generentur. Ea verò quæ tales species contigerunt,

vel comburenda, vel purificanda sunt, iuxta prædicta, *Suar. loco cit. sect. 1.*

Vomitus etiam potest esse, & licitè, voluntarius, quando monitus est Sacerdos de speciebus à se sumptis, quod venenatæ sint, ex *Tabien. verbo Missa. num. 32.* eadem ratione quæ supra *num. 6.* allata fuit.

15 *Si Hostia consecrata, vel aliqua eius particula dilabatur in terram, reuenter accipiatur, & locus ubi cecidit, mundetur, & aliquantum abradatur, & puluis seu abrasio huiusmodi in sacrarium immittatur. Si ceciderit extra Corporale in mappam, seu alio quouis modo in aliquod linteum, mappa vel linteum huiusmodi diligenter lauetur, & lotio ipsa in sacrarium effundatur.*

Patent ob reuerentiam Sacramenti hæc fieri. Quod si fragmentum nequeat discerni, pluries linteum lauetur, non autem comburatur, *Henriq. cap. 28. num. 4. cum Sor. d. 10. quæst. 2. artic. 8.*

In casu dubio consecratæ Hostiæ quæ reperitur apud veneficum, seu sacrilegum, aut circa Altare, ubi proximè fuit celebratum, aut quando particula Patenæ parti posteriori

hæreat, ita fixè (quod mihi accidit) ut subeat suspicio, de consecratæ in præcedenti Missa particulis eam vnã esse posse; quid erit agendum? In hisce casibus nulla solemnitas est adhibenda luminarium, & eiusmodi, sed adoranda erit sub conditione, reseruanda in Tabernaculo, seu intra Corporale, & sumenda à Sacerdote ante Calicis abluionem in proxima Missa. quod si fortè sit deturpata, ut nauicam

nauseam moueat, fiat vt dictum est supra num. 7.

Quod attinet ad sacrarium, de quo sæpe in his Rubricis, rem & vocabu-

lum habemus apud S. Clementem Epist. 2. de Cons. Dist. 1. cap. Altare. est autem Piscina sacra, vt loquuntur alij.

16 Possunt etiam defectus in ministerio ipso occurrere, si Sacerdos ignoret ritus & carimonias ipsas in eo seruandas: de quibus omnibus in superioribus Rubricis copiosè dictum est.

Hoc loco distinctione est opus: nam si omittit aliquid de Rubricis primi ordinis, vt *Gloria in Excelsis*, *Credo*, *Commemoratio de Sancto*, & eiusmodi, & recordetur in progressu Missæ, non debet repetere, nec regredi, *Silu. Missæ* 1. quest. 5. §. 4. & 5. dissonum enim esset, & scandalosum potius. Commemorationem autem de Sancto debet addere inter Orationes secretas, & post Communionem, licet inter Collectas eam omiserit, si opportunè recordetur. inter vltimas non dicerem, si neque inter secretas dixissem; sed in sacristia post depositas vestes supplementum omittit. Si verò loquamur de ritibus & carimonijs quæ consistunt in actione Missæ, de suo genere mortale est omittere; quia Concilium Tridentinum sess. 22. & Pius V. in *Bulla Missalis* expressè præcipiunt obseruari etiam ritus secundi ordinis; ex leuitate tamen materiæ, vel inaduertentia, vel obliuione, posset esse veniale, si quid omittitur: grauius autem est, si quid committitur addendo Rubricis, quod item est prohibitum. *Legè Suar. disp. 84. sect. 2.*

Non tamen addit ille contra Rubricas, qui Officium recitans aliud, Missam deinde celebrat more Ecclesiæ in qua celebrat; vbi fortè dicitur *Credo*, vel *Gloria*, quæ non dicuntur extra eam; imò tenetur celebrare ibidem pro ratione Festi, iuxta Regulam,

Cum fueris Romæ, &c. alioquin esset alijs admirationi, si Festo non inferuiret in propria Ecclesia pro qualitate Festi.

Intellige quæ dicimus de Missa pro omnibus approbata: nam Missæ certis Regularibus concessæ tantum, puta de Sanctis Ordinis eorum, aut alijs quæ non habentur in Missali Romano, non possunt ab alijs dici, nec etiam in ipsorum Regularium Ecclesijs, ex Decreto sacre Rituum Congregationis 19. *Novemb. 1622.* neque à Cappellanis sæcularibus proprijs in Ecclesijs Monialium, quæ Romano non vtuntur Breviario. Quo casu, Missam quidem Cappellani proprij recitabunt de Sancto, de quo Moniales Officium, sed cum Missali Romano, vt in Proprio de Sanctis, vel de Comuni. Eadem sacra Congregatio Rituum ita decreuit die 20. *Novemb. 1628.* si nulla est Missa in Missali Romano, quæ concordet cū Officio Monialium, puta de nomine Iesu, de Spinea corona, & similibus, eo casu Missam de Circumcisione Domini, seu Missam de Cruce, vel Passione, recitare poterunt; vel certè pro debita licentia adeant sacra eandem Congregationem.

Quòd si quis adderet, vel detraheret ex carimonijs, etiam deuotionis causa, præsumens id esse melius, tunc peccaret mortaliter; quia in *Bulla Pij V.* dicitur, *ne præsumant*, ita

Ant.

Ant. Molina in Instruct. Sacerdotum Tract. 3. cap. 11. §. ult.

17 At si inchoata Missa veniat Episcopus, aut eo maior, aut Princeps, neque alia Missa celebrari possit, quid agendum? ante Consecrationem, & post Epistolam, si illi veniant, poterit repeti Missa à capite, *Nauar. de Orat. Notab. 16. num. 55. & Azor. lib. 10. cap. 32. quest. 3. Addit Possen. de Offic. Cur. cap. 2. num. 11.* posse hoc idem fieri, etiam vltra primam vicem, si maior causa superueniat; sed, meo iudicio, tunc esset opus altiori iudicio.

18 Queritur adhuc: An possit interrumpi, & discontinuari Missa ob aliquam causam? respondetur, Possè, ob Concionem & publicationes Edictorum, quæ fiunt à Parochis: præterea ad confessionem audiendam moribundi, custodita, si opus est, interim ab alio Eucharistia; vel ad vngendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest, ex *Nauar. de Hor. Canon. cap. 16. num. 69. Hen-*

riq. lib. 9. cap. 30. num. 4. Non autem interrumpi debet paulò ante laicorum Communionem, vt Sacerdos audiat apud Altare etiam breuem confessionem alicuius; quod perturbat, & merito, astantium animos, *Doctores apud Bonacm. disp. 4. quest. 6. punct. 1. num. 20.*

19 Accidit denique in Missæ ministerio offerri Sacerdoti particulam pro communicando laico, & oblatione Hostiæ iam facta, poteritne illa consecrari? *Bonac. de Euchar. disp. 4. quest. ult. punct. 2. num. 6.* videtur negare. sed puto probabiliter posse consecrari, oblatione eiusdem mente concepta, vt sæpius in defectibus dictum est: non tamen remotius ab oblatione Hostiæ, puta iam cæpta Praefatione. Vel eo casu, si necessitas adsit, arbitrio boni viri, dari laico poterit pars Hostiæ consecrata, quæ olim referuabatur pro infirmis, vt paulò supra diximus *num. 3. præsentis tituli.*

De Rubricis præceptiuis, & directiuis. XI.

Reliquum est, vt in ordine ad Missam examinemus duo. Alterum est circa Rubricas omnes, de quibus hæctenus, quæ cum diuidantur communiter à Summistis & Theologis in præceptiuas & directiuas, nondum quis veluti digito demonstrauit, quænam ex dictis sint præceptiua, quænam directiua: nam illæ obligant sub mortali, hæ non item, nisi ex contemptu omittantur. Alterum est circa onera Missarum, quæ subire solent Sacerdotes; de quibus Theologi multa sparsim docuere, quæ hoc loco collecta breui compedio, Lectori spero fore vt valdè prosint. Nunc de primo.

Seclusa igitur obliuione, ignorantia inculpabili, & inaduertentia, quæ culpam diminuunt, vt supra monuimus: omissa item ea recentioris Auctoris distinctione, in præceptiuas sub mortali, & præceptiuas sub veniali, diuersas à directiuis. Quæ distinctio nulla est; aut est quæstio de nomine, nam præceptum importat propriè in sua significatione materiam grauem, & lethalem culpam.

I DICO PRIMO. Quædo in Rubricis habetur hæc vox *grauissimè*, seu *grauiter peccat*, certissimum est, significari peccatum mortale. Septies autè habetur, cum de defectibus Missæ agitur.

Si non in azymo conficiatur Sacramentum in Ecclesia Latina, *tit. 3. num. 3.*

Si vinum cœperit acescere, vel corrumpi, vel fuerit aliquantum acre, vel multum de viuis tunc expressum; vel sine aqua fiat Sacrificium, vel cum aqua non naturali, *tit. 4. num. 2.*

Si in forma adderet aliquid Celebrans, quod significationem non mutaret, *tit. 5. num. 1.*

Si celebret suspensus, excommunicatus, degradatus, irregularis, vel canonicè impeditus, *tit. 8. num. 1.*

Si celebret in peccato mortali habens copiam Confessoris, *ibid. num. 2.*

Si non habens copiam Confessoris sine contritione in peccato mortali celebret, *ibid. num. 3.*

Si integra Sacramenta extra quosdã casus non sumperit, *tit. 10. num. 4.*

2 DICO SECVNDO. Quando materia Rubricæ pertinet ad integritatem Sacramenti, seu Sacrificij, ea ita grauis censenda est, vt omisso sit peccatum mortale: eiusmodi sunt, quæ de pane, vino, aqua, intentione, forma, sumptione vtriusque speciei sunt præscripta. quæ omnia sub mortali sunt iuxta Rubricas obseruanda.

In forma quoque illud enim additum ab Ecclesia, non potest sine peccato mortali voluntariè omitti.

3 DICO TERTIO. Eas Rubricas esse præceptiuas, in quibus concordant Doctores, eas esse de re graui, & sub mortali obseruandas esse: videlicet, De loco celebrandi non prohibito, de ara consecrata, de lumine, de hora celebrandi, de dispositione animæ & corporis, ieiunio scilicet à peccato mortali, & à cibo, de ministro, de Missali libro, de Calice, Patena, Corporali, & Palla, de Canone integrè & secretè recitando, Ne prima purificatione cum

vino, de numero, munditia, integritate, & benedictione vestium Sacerdotalium; eo modo quo probauimus supra suis locis.

4 DICO QVARTO. Rubricas aliquas esse strictioris iuris in Missis Conuentualibus, seu principalibus Ecclesiarum Cathedralium, & Collegatarum; quod cum *Suar. & alijs* docet *Bonacin. disp. 4 de Euchar. quest. ultima, punct. 7. §. 3. num. 3.* quia æquiparantur hæ Missæ Horis Canonicis que dicuntur in Choro. imò verò sunt Horarum quasi finis, ad quem diriguntur Horæ, vt egregiè probat *Francol. de Temp. Horarum Canonic. par. 1. cap. 16. num. 18.* eiusmodi est Rubrica de cõcordia Missæ Conuentualis cum Officio; quæ expressè præcipitur in *cap. Cum creatura. de Celebrat. Miss.* per verbum *mandamus* Honorij III. Docent enim *Doctores à Bonac. citati de Leg. disp. 1. quest. 1. punct. 7. §. 4. num. 7.* quod verbum *mandamus* importat obligationem ad mortale. Inter Collegiatas autem adhuc esse disparitatem dico: nam Collegiata Regularis (quæ tamen minùs propriè Collegiata dicuntur, vt paulò infra probabo) tenentur ad Horas Canonicas & Missam in Choro, ex vi Regulæ tantùm & consuetudinis interpretantis Regulam; sicuti etiam ad Officium diuinum extra Chorum consuetudo tantùm obligat Regulares vt sic, ex *Caiet. verbo Hora.* at sæculares Canonici tenentur ex stipendio ad leges Pontificias in Choro seruandas.

5 DICO QVINTO. Propè præceptiuas eas esse Rubricas, de quibus disputant Doctores; & tamen Pius V. & Clem. VIII. inclinant expressè in alteram partem, præcipiendo in Bulla, vt iuxta formam in nouo Missali tradi-

E e tam

tam celebretur Missa: eiusmodi sunt, de Matutino & Laudibus ante Missam, de mappis tribus, de luminaribus cereis; quæ licet sint controuersa inter Doctores, ij tamen Pontifices Summi prædicta potiùs in suis Rubricis approbauere tamquam tutiora.

6 DICO SEXTO. Dubias esse reliquas de principio aurore, & sine meridie, de Cruce in Altari, de pedibus calceandis, de veste talari, de pileoli vsu, à quo concedatur extra Canonem; de Orationibus ad vestes, & post Missam; de Missa priuata ad arbitrium sine causa; de Missa non approbata, nisi pro quibusdam Ecclesijs; de Votiuâ, vel de Requiem, in Festo Duplici, & diebus prohibitis; de Orationibus additis secretò dicendis, ex deuotione Celebrantis: in quibus omnibus Doctoribus utrimque disputantibus, Rubricis tamen magis ad hærendum esse cenleo.

7 DICO SEPTIMO. Inter has dubias Rubricas illa est apud me valdè certa, quòd sit de re grauissima, quæ habetur par. 1. tit. 3. num. 1. nimirum, *In Ferijs Quadragesime, Quatuor Temporum, Rogationum, & Vigiliarum, etiamsi Duplex, vel Semiduplex Festum, vel Octaua occurrat, in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis cantantur due Missæ, una de Festo post Tertiam, alia de Feria post Nonam.* Cantari ergo debent, vbi nimirum cantari quotidie Missa consuevit à Canonicis; tum quia præcipit Pius V. in virtute sanctæ obedientiæ in Bulla, vt decantetur Missa iuxta normam, ritum & modum à se præscriptum, hoc est, quandoque duæ; tum quia altera earum sine commemoratione alterius dici debet, ex tit. 7. num. 2. & hoc modo, altera non respondet integrè Officio di-

uino, in quo fit de Festo & Feria simul (Missa enim Conuentalis debet respondere integrè Horis Canonicis) tum quia est ritus Ecclesiæ perantiquus, teste *Microlog. cap. 48. & 58. ut diximus pag. 5.* tum quia circumstantia illa temporis (post Tertiam altera, altera post Nonam) indicat esse notabilem ritum; tum quia Clemētis VIII. auctoritate Missale recognitum, suis locis octies ad minus monet Lectorem hac de re, vt obliuioni non tradatur; scilicet, ante Missam de Vigilia Ascensionis, in Festo S. Marci, in Vigilia Apostolorum Petri & Pauli, in Vigilia S. Laurentij, in Festo SS. Cornelij, &c. SS. Ianuarij, &c. in Vigilia S. Matthæi, & in Commemoratione omnium fidelium Defunctorum; tum quia S. Carolus cum suis Prouincialibus Episcopis in *Concil. IV. Prouinciali Roma approbato* in hæc verba decreuit: *Quibus diebus ex Missalis Romani Rubricarum præscripto in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis due Missæ Conuentuales celebrari oportet, ea amba canantur: quod si Capitulum præstare omiserit, neglexeritve, non solum illius diei, in quo huic muneri defuerit, verum etiam alterius diei distributionibus mulctetur.* Hæc ibi.

8 Dices, Sufficere (quod recentior scripsit, consuetudini nimium fauens, quæ potiùs est abusus) fieri satis, si altera dicatur priuatim, puta, quæ est de Feria, & Choro absente. Addunt alij, eo quia *titulo 7. num. 2.* habentur verba, *dicuntur due*: ergo satis est, si dicatur altera priuatim; sed verbum *dicuntur* explicandum est, *cantantur*, ne pugnent inuicem duæ Rubricæ, altera enim alteram explicat, & posterior à priore pendet. Deinde non est maior ratio, ex vi verbi *dicantur*, vt altera

altera sit priuata, altera solemnis. Item, quæ dicitur Choro absente non potest respondere Horis Canonicis, neque dici potest Conuentualis. Præterea illa Hora definitio, Tertiæ & Nonæ, indicat, debere vtramque celebrari, prout Hora Tertia & Nona dicuntur in Choro, hoc est, cum cantu, & Choro præsentem. Atque hæc est Romana praxis in Patriarchalibus Romæ Ecclesijs: adeoque in ijs existimata fuerunt hæc duæ Missæ grauissimæ, vt *Franciscus Samaritanus, Beneficiarius Ecclesiæ Lateranensis, & Doctor, in suo Thesaurio Sacerdotali tertia par. titulo, Missæ plures, &c. concedat, posse has duas Missas ab eodem celebrari, si fortè vnus tantum Sacerdos eo die in Ecclesiâ Collegiata celebrare queat. quod deinde sublatum est in Rubricis par. 1. titulo 7. num. 2.* quando scilicet plures quotidie non celebrant Sacerdotes. Denique die 2. Nouembris ait Rubrica: *Missæ dicitur principalis pro Defunctis post Nonam.* explicant omnes, cantari debet Choro præsentem. eademque est ratio de alijs Missis. Aliqui ex præfato verbo dicuntur inferunt, quod vbi plures Sacerdotes celebrant, debent dici duæ Missæ prædictæ priuatim. Laudo vsu, sed nego esse Rubricæ hunc sensum; quod patebit magis infra.

9 Dices adhuc: Verba *cantantur & dicuntur* non sunt imperatiua. Respondendo, *In titulo 5. de Missis Defunctorum num. 1. habes, dicantur duæ Missæ, & titulo 15. numero 2. Missa de Tempore, quamuis dies sint sollemnes, in quibus fit Officium cum Missa de Festo, debet cantari post Nonam.* Item in Rubricis enuntiatium verbum habet vim imperatiui; verbi

gratia, *in die 2. Nouembris in Breviario: Dicuntur Vesperæ Defunctorum. post Laudes incipit Matutinum Defunctorum.* Ecce verba enuntiatia tantum; & Doctores tamen ex his verbis volunt, teneri nos sub mortali ad recitandas Vesperas & Matutinum Defunctorum, vt *Suar. expresse docet lib. 4. de Hor. Canon. cap. 25. num. 8.* Item *in cap. Cum creatura, citato supra, & explicato num. 5. mandat Honorius, cantari Missam respondentem Horis Canonicis, sub mortali; non autem responderet, si altera non cantaretur, vt dictum est num. 8. & Pius V. vt integrè respondeat Horis Canonicis, duas præscribit; ergo tenentur Collegiata ad duas. Valet enim hæc Regula illa: Paria sunt, non facere, & facere male, contra Rubricas, cap. Inter corporalia, de Translat. Episcop. cap. Veniens, de Presbyt. non bapt.*

10 Cui nostræ sententiæ subscribere aliquando, cum in dubium à nonnullis reuocaretur, doctissimi viri, & nouissimi, *Paulus Fraxinellus, Ordinis Eremitarum sancti Augustini, Petrus Thomas Saracenus, Ordinis Carmelitarum, Ioan. Petrus Moneta, & Homobonus de Bonis, Theologi Ordinis nostri, & primarij, qui omnes præclara multa prælo dederunt.*

11 Sacra Rituum Romana Congregatio die 16. Maij 1626. decreuit, non posse omitti alteram ex his duabus Missis cantandis, ob celebrationem Capituli Canonicorum; & iterum hoc idem die 16. Ianuarij 1627. asseruit, ne duæ Missæ, etiam ex necessaria negotiorum causa, & Capitulari, omittantur.

12 Dices: An Regulares comprehendantur in hac Rubrica. Negat *Rodericus de Quæst. Regular. Tomo 1. quæst. 43. artic. 12. quia, inquit, non*

veniunt Regulares nomine Ecclesiarum Collegiarum in odiosis; quæ ratio mihi non placet: sed quia Ecclesiæ Regularium appellantur propriè Conuentuales ab *Innocen. IV. in Bulla eiusdem 7. Bullary*, ubi *Flavius Cherubinus in Compendio Bullar. scholio 1.* notat eo titulo appellari, ad differentiam Collegiarum, quæ sunt propriè Canonico- rum. Item in *Clem. 1. de Celebrat. Miss. ex Concil. Viennen.* distinguuntur Ecclesiæ Regulares à Cathedralibus, & Collegiatis; quibus postremis dumtaxat imponitur onus de duabus his Missis. adde ratione allatâ suprâ *nu. 4.*

13 DICO VLTIMO. Reliquas Rubricas esse directiuas tantùm, non tamen esse negligendas: saperet enim cõtemp- tum, si quæ earum perpetuò omitte- retur, aut sæpiùs, & vt plurimùm. & multò minùs, si timeatur scandalum. Contemptum verò, & ceu scandalum iudicabis, grauias, vel leuias, ex materia & intentione Sacerdotis. Vnde, quod alij dicunt, quatuor cum litteris cele- brandam esse Missam, A. B. C. D. his addo ego litteram quintam E. in ho- norem quinque Vulnerum Christi. Hoc est Altè, Breviter, Clarè, Deuotè, Exactè, seu Exquisitè.

Altè, vt audiatur. Breviter, non vltra

mediam horam, ait *Scortia lib. 2. c. 19.* vel paulò vltra. Clarè, vt omnia verba integrè proferantur. Deuotè, vt atten- datur ad ea quæ dicuntur. Exactè, vt fiant omnia quæ præscribuntur in Rubricis.

14 Vt autem Rubricarum obligatio magis innotescat, præterquam quòd in Bulla Pij V. pro Missali edita omnis mutatio, additio, & detractio prohibetur, decreuit Concilium Tridentinum *Sessione 7. canone 13.* in hæc verba: Si quis dixerit, receptos, & appro- batos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in so- lemni Sacramentorum administratio- ne adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à ministris pro libro omitti, aut in nouos alios per quem- cumque Ecclesiarum Prælatum muta- ri posse, anathema sit. Hæc ibi. So- lemnis certè Sacramenti Eucharistiæ administratio in Missa fit, siue sit so- lemnis, siue priuata; & ritus, qui ha- bentur in Missali Romano, sunt Eccle- siæ Catholicæ recepti, & approbati, vt patet. Ex quibus non video, qua ratio- ne doceant moderni Theologi, opi- nionem esse probabilem, quòd sine peccato possint omitti Rubricæ, & si- ne causa, scienter, etiam in materia leui. sed de his satis.

De alijs obligationibus Sacerdotum circa Missam. XII.

1 **A**lterum erat circa onera Sa- cerdotum in ordinè ad Mis- sam, quæ ad capita quinque reuocari possunt, vel ratione *Loci*, vel ratione *Temporis*, vel ratione *Ritus*, vel ratione *Officij* seu *Beneficij*, vel ratione *Suspendij*: & hoc eodem ordine proceden- dum erit in hoc titulo.

2 Ratione *Loci* tenetur Sacerdos Sa- crum facere in certo Altari, non impe-

ditus legitimè, si testator aut alius lo- cum celebrandæ Missæ præscripserit, aliàs peccat mortaliter; quia nõ implet voluntatè testatoris, quam neque he- redes mutare possunt; non tamen tene- tur ad restitutionem, si alibi pro eo ce- lebret. Citat *Doctores Bonacin. de Eu- char. disput. 4. quest. vlt. pun. 7. §. 4. A num. 2. ad finem.* & ratio patet, quia violat priuatam legem testatoris.

3 Potest

3 Potest autem Episcopus aliquando ex iusta causa, si nequeat in eo Altari, concedere ut alibi celebret, *idem ibidem.*

4 Qui tenetur celebrare in Altari priuilegiato pro Defunctis, & alibi celebrat cum numismate, verbi gratia sancti Caroli, quo anima liberari potest à Purgatorio, peccat mortaliter; tum quia non seruat pactum; tum quia tutius est priuilegium Altaris quàm numismatis, de quo dubitari potest an sic benedictum, *Fraxinellus in suo libello de Oblig. Sacerdotum sect. 4. conclus. 4. §. 9. num. 1. cum Doctõribus cit. ibidem.*

5 Qui tenetur alicubi celebrare absque applicatione Sacrificij, ad diuinum cultum tantum, ita debet ibi celebrare, ut nullo modo accipiat stipendium ab alio, ut illi applicet Sacrificium sibi liberum. quod expressè vetuit sacra Concilij Tridentini Congregatio in declaratione Decreti de Celebrat. Missarum sub sanctissimo Domino nostro Urbano VIII. emanati, de quo infra in responsione ad quartum dubium. Quod etiam notent Canonici, & Curati, qui tenentur celebrare Missam Conuentualem, seu Parochialem in proprijs Ecclesijs ratione Canonatus, seu Rectoriæ; quia ad eam tenentur ratione beneficij; secus, quando ex mera consuetudine seu statuto Canonicali, ad maiorem Ecclesiæ decorem, Missas priuatas in propria Ecclesia Collegiata seu Parochiali celebrant, non ratione beneficij, neque Cappellæ, neque legati, neque salarij, qui soli quatuor tituli in prædicta responsione prohibentur: & de Parochis, quod quibus diebus tenentur Missam celebrare, non possint manualementem eleemosynam recipere, cen-

suit expressè S. Congregatio Concilij die 1. Septemb. 1629.

6 Ratione *Temporis*: quia vel numquam, vel sæpius, vel tardiùs, vel citiùs, vel rariùs celebrat quàm debetur. Nam qui *numquam* celebrat, grauiter peccat: & in anno saltem ter aut quater quilibet celebrare tenetur, *ex Trident. Sess. 23. de Reformat. cap. 14.* Parochi sæpiùs, ut audiant populi Missam. lege *Bonac. quest. ult. pun. 7. num. 1.*

7 Qui *sæpiùs* in die celebrat, peccat. excipe sequentes casus: alij verò à Doctõribus allati non sunt ampliùs in vsu. Primò in die Natiuitatis. Secundò in casu supplendi Sacrificij, de quo supra *titulo 10. numero 3.* Tertio, quando Sacerdos præest duabus Ecclesijs, in quibus vterque populus solet audire Missam; & non habet Vicarium, qui suppleat in altero loco, *Suar. disput. 80. sect. 3. cum alijs.* Quarto, quando pauci sunt Sacerdotes, & multi sunt Catholici in locis infidelium & hæreticorum, *Navar. & alij apud Scortiam lib. 2. cap. 16. num. 2.* in his enim casibus postremis licet bis & ter celebrare, si opus est, *ex Suar.* omiſsa ablutione Calicis, ut in Natiuitate Domini.

8 Contingit *tardiùs* celebrare cum peccato mortali, quando notabiliter differtur Sacrificium, puta, ad impetrandum aliquid à Deo, & Missa dicitur elapso necessitatis tempore. quo casu tenetur etiam ad restitutionem, *Pet. Nau. lib. 2. de Restit. cap. 2. numero 366.*

9 Et item, quando ita multæ Missæ acceptantur pro Defunctis celebrandæ, ut longissimo tempore sit opus. cui malo prouisum est nuperrimè *cum Decreto de Celebr. Miss. à sacra Concil. Trident. Congregatione edito 21. Iu-*

ny 162 §. in quo prohibetur singulis, ne eleemosynas manuales & quotidianas pro Missis accipiant, nisi oneribus antea impositis ita satisfecerint, ut noua suscipere valeant.

10 Qua tamen in re eadem Congregatio declarauit, Primò, posse noua Missarum onera suscipi, etiamsi oneribus iam susceptis non satisfecerint, dummodò infra modicum tempus possint omnibus satisfacere. ita in *declar. citata ad decimum*.

11 Si tamen tribuens eleemosynam pro nouis oneribus sciat impedimentum, & consentiat, eò casu poterunt noua suscipi post alia quamprimum persoluenda, *ibidem ad undecimum*.

12 Comprehenduntur etiam in hoc Decreto priuati quique Sacerdotes, *ibid. ad decimum quintum*.

13 Transgressores huius specialis Decreti non tenentur tamen ad pœnas appositas in prædicto Decreto, quæ relationem tantùm habent ad onera perpetua, de quibus in eodem Decreto agitur, & nos paulò infra, *ibidem ad duodecimum*.

14 Cessantq; omnia priuilegia, quibus indulgetur, ut certarum Missarum celebratione, vel anniuersariorum, vel quibusdam Collectis, plurium Missarum oneribus in futurum suscipiendis satisfiat; ita ut, si tempore huius Decreti superfuerant multæ Missæ celebrandæ, hæ celebrari distinctè debeant, ut in *declar. cit. ad sextum*.

15 Qui verò obligatur ad celebrandum in Festis de præcepto, de voluntate testatoris, non potest differre Missam in sequentem Feriam; quia Feria non est Festum. Neque intelligendus est testator de Festis duplicibus, vel semiduplicibus, quando simpliciter dicit, in *Festis*, sed de Festis de præ-

cepto, aut consuetudine, pro secutio populi, ut censuit *Congr. Penitentiarum Mediolan. re bene agitata, teste Bonacin. loco cit. num. 6*.

16 Cuius quoque celebrando peccatur, anticipata scilicet applicatione Sacrificij, nempe incerta, pro eo qui postea eleemosynâ dederit, cum suspensione effectus Sacrificij. Quæ anticipata applicatio prohibita fuit à Paulo V. velut auaritiæ fomes, die 5. Nouem. 1605, ut scribit *Fraxinellus scilicet, pranot. 5. §. 5. num. 2. & 3*. Potest tamen Cappellanus præuenire tempus celebrationis, & anticipatè celebrare Missas antecedente Hebdomada, quas ex obligatione celebraturus erit in sequenti pro certa intentione, *Doctores citati à Barbos. de Potest. Episc. par. 2. alleg. 24. num. 14*.

17 Rariùs denique celebrando peccatur, quando quotidiano quis obligatur Sacrificio per se vel per alium faciendò, & vno die per Hebdomadam omittit celebrare, neque celebrari per alium curat: secùs, si vni tantùm impositum est quotidianum onus, ut per ipsum impleat. nam hoc intelligi debet, salua honestate, & decencia, ratione cuius vacare potest à Missa celebranda semel in Hebdomada; hoc est, potest semel non celebrare. fuscè *Bonar. loco cit. §. 2. num. 16*. non autem potest semel pro alio applicare Sacrificium; quæ duo sunt valde diuersa, ut patet.

18 Qui verò impeditus infirmitate non facit quotidianam Missam, ad quam tenetur, excusatur; neque tenetur ad supplementum, nisi ultra mensem ægrotet; & item si reliquo anni tempore diligens ille fuit in suo munere obeundo; & nisi in foundatione beneficij aliud expressè statuatur. quæ singula omnia sunt rationi consona, ex *Bonar. ibidem*.

ibidem pun. 8. num. 17. cum alijs citatis.

19 Ratione *Ritus* accidunt peccata in oneribus Missarum, quando promissit Sacerdos Missam Votiuam, vel de Requiem, & dicit aliam de Officio currenti; quia virtus fidelitatis periret: & multo magis, si cum iuramento per instrumentum promississet, *Fraxinellus* in Opere edito sub hoc titulo, *An Sacerdos teneatur dicere Missam pro Defunctis, vel eius vice possit dicere de Sanctis, vel Ferijs occurrentibus.* edidit Bononiæ, me vrgente, 1625.

20 Ceterum *ibidem*, citatis quàm plurimis Doctoribus classicis, docet ille idem, posse loco Missæ de Requiem dici Missam de Sancto, vel de Feria currente, quâdo maiori deuotione afficimur in Missa de Sancto, vel de Feria priuilegiata. vnde oritur maior valor accidentalis Missæ ex opere operantis, quo compensari potest, etiam cum lucro, Missa de Requiem breuior, & quæ in multis minuit potiùs deuotionem. nam alioquin ex opere operato idem est valor in omnibus Missis.

21 Si verò non afficitur Sacerdos maiori deuotione in Missa de Sancto, vel de Feria, tunc dicere debet de Requiem, excepto Festo Duplici, Dom. & alijs diebus, in quibus prohibetur Missa de Requiem ab Ecclesiasticis Rubricis, vt suprâ *par. 1. tit. 5. num. 2. pagina 12.*

22 Sensus etiâ Ecclesiæ est, vt Missa concordet cum Officio, quoad eius fieri potest: cui sensui fideles omnes conformari debent. ex quo sequi videtur, non esse verba petentis Missam Votiuam, seu de Requiem, ita amarè intelligenda, vt eo modo rigorosè celebrare teneatur Sacerdos, sed ciuili modo, & morali, cum causa rationabili, ait *Ecclesia in Rubricis tit. 5. num. 3.*

Lex etiam Ecclesiæ præualere debet super laicorum legem priuatam, & sæpè irrationabilem.

23 Monet idem Auctor sapienter Sacerdotes, vt promittant se dicturos Missas eo modo quo magis prodesse possunt, iuxta maiorem sui dispositionem, & deuotionem.

24 Populus etiam, qui simul offert cum Sacerdote, potest affici maiori deuotione audiendo Missam de Sancto quàm de Requiem, & consequenter prodesse magis eisdem ijs pro quibus Missa celebratur. & hæc *Fraxinellus* probat *fusiùs ibid.*

25 *Azorius lib. 10. cap. 32. quest. 5.* docet ferè prædicta de Missis Votiuis, quarum vice potest dici Missa cum Officio concordans, cum intentione secreta, quam haberet Sacerdos in Votiuâ.

26 Nec erit necesse dicere in prædictis casibus Collectam de Votiuâ, seu de Requiem, maximè si per Ecclesiasticos ritus non liceret. applicatio namque Sacrificij non fit in Collectis, sed potiùs in *Memento*, seu, vt Theologi loquuntur, in oblatione, quæ tacitè fit in ipsa consecratione.

27 Ratione *Officij*, seu *Beneficij*, quod erat quartum caput, contingit in oneribus Missarum peccari: nam Episcopi & Parochi tenentur aliquando applicare Sacrificium pro suis ouibus, ex *Concil. Trid. Sess. 23. cap. 1. initio*, arbitrio boni viri, nempe in præcipuis solemnitatibus Domini, & Dominicis diebus, aut saltem semel in Hebdomada, ex *Bonac. quest. vlt. punct. 7. in fin.* qua ratione conciliari possunt Doctores, qui negant, cum Concilio Tridentino affirmante *Sess. 23.* est enim populorum curator Episcopus, seu Parochus, & ab iisdem sustentantur,

28 Regu-

28 Regularis etiam grauiter peccat, applicando Sacrificium contra rationabilem voluntatem sui Prælati, vel Sacristæ ab eodem deputati, *Fraxinell. sect. 7. §. 6.* vbi addit, posse Prælatos irritare intentionem subditorum in Missæ celebratione, si secus applicent, ita vt Deus acceptet Sacrificium, & valeat illi, cui à Prælato per ministrum infidelem applicatur. Et licet *Suar.* doceat, pendere effectum Sacrificij ab intentione Celebrantis, etiam iniusta; eum tamen explicat *Fraxinell.* loqui de Sacerdote sæculari libero, non de regulari, cuius voluntas à Prælato pendet. aliàs onera Monasteriorum subiacerent periculo & dubitationi, an persoluerentur.

29 Quilibet item Sacerdos, ex probabiliori sententia, non potest applicare portionem Sacrificij, quam diximus supra, *cùm de Canone pag. 146.* esse propriam Sacerdotis, accepto ob eam stipendio, tamquam pro integra Missa; quia cùm sit saltem dubia hæc doctrina, posset lædi iustitia in hoc casu, & proximus, qui stipendium pro Missa dedit, suo fructu defraudari. Si verò fiat hæc applicatio Sacrificij ex mera charitate, est satis probabilis opinio, & nullum damnum inde sequi potest proximo, pro quo celebratur.

30 Conuenit adhuc ratione *Officij*, vt ille, qui supplet inchoatum ab alio Sacrificium, conformet se cum primo Sacerdote in applicatione eiusdem Sacrificij; quia accessorium sequitur naturam principalis: & quia (cùm supplementum supponat alteram saltem speciem consecratam esse) probabile est, iam factam esse Deo oblatione pro eo, pro quo primus Sacerdos cœpit Missam facere, *Corduba lib. 1. quest. 3. in quest. principal. opin. 5. post con-*

clus. 4. §. 2. & Vasq. disput. 231. numero 40. & 41.

31 Demum ratione *Stipendij* multis modis peccatur. Qui enim accipit plura stipendia iusta, taxata scilicet vel lege, vel consuetudine, à pluribus, petentibus singulis vnã Missam pro se distinctè, & vnã facit Missam pro ijs omnibus, peccat, ex communiore sententia, *Fraxinell. sect. 4. conclus. 1. fufius.*

32 Qui ab vno accipit plura stipendia pro pluribus Missis, & vnã tantum celebrat, eodem modo quo supra, peccat, *ex eodem ibidem.*

33 Qui procurat stipendium iusto pinguius pro vna Missa (nisi celebrandum sit in loco distant, vel incommodo) peccat, *ex Bonac. & alijs, quos citat quest. vltim. punc. 8. num. 13. & tenetur inuitè danti restituere, ibidem numero 11. neque sufficit titulus paupertatis, quia facta est ordinatio in Sacerdotem titulo beneficij, seu patrimonij sufficientis ad victum, ibid. num. 14.*

34 Qui stipendium iusto pinguius accipit pro Missa, quam deinde minori stipendio, quàm sit iustum, facit ab alio celebrari, peccat: neque item, si det illi stipendium iustum, retinens sibi quod est ultra iustum, tutus est in conscientia, nisi sit dominus, & non merus dispensator aut curator Missarum celebrandarum, *Fraxinell. sectione 3. pranot. 5. §. 4. num. 1. & Congregat. Pœnitent. Mediol. apud Bonac. loco citato num. 18.*

35 Sed eam limitationem, nisi sit dominus, &c. sustulit sacra Concilij Tridentini Congregatio in Decreto supra citato, in quo absolute prohibetur Sacerdoti, qui Missam accepit celebrandam cum certa eleëmofyna, ne eandem Missam alteri, parte eiusdem eleëmof-

eleëmofynæ sibi retenta, celebrandam committat. & intelligi debet, etiam si detur illi stipēdium iustum; quia pauld infra in eodem Decreto iubentur dici Missæ pro eleëmofyna tenui & pingui æqualiter; *Omne, inquit, damnable lucrum ab Ecclesia remouere uolens. ecce causam Decreti.*

36 Imò eadem sacra Congregatio declarauit, etiam eleëmofynam maiorem solita dari, tribuendam esse integram absolutè Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem ab aliquo retineri posse, *in cit. declar. ad nonum. & in responsione ad septimum*, permittendum non esse ait, vt Ecclesiæ, ac loca pia, seu illorū administratores, ex eleëmofynis Missarum celebrandarum vllam, vtcumque minimam, portionem retineant, ratione expensarum quas subeunt in celebratione Missarum: nisi, cum Ecclesiæ & loca ipsa alios non habent redditus, quos in vsum earumdem expensarum erogare licitè possint; & tunc, quam portionem retinebunt, nullatenus debere excedere valorem expensarum, quæ pro ipsomet tantum Missæ Sacrificio sunt necessaria subeundæ. & nihilominus eo etiam casu curandum esse, vt ex pecunijs quæ supersunt, expensis vt supra deductis, absolutè tot Missæ celebrentur, quot præscriptæ fuerint ab offerentibus eleëmofynas. Hæc ibi.

37 Qui verò, acceptis duobus stipendijs iustis pro duabus Missis, vnam celebrat, applicando vni Sacrificium vt propitiatorium, alteri vt impetratorium, peccat tamen; quia vterque totum Missæ fructum præterdit, *Suar. sum alijs apud Bonac. quest. vlt. pun. 8. num. 15.* & sacra Congregatio Concilij Tridentini in Decreto citato damnat hanc distinctionem.

38 Qui à pluribus stipendia minorā iusto recipit, vt ex ijs, constituto stipendio iusto, vnam Missam celebret, peccat: tum quia promittens cuique Missam, tenetur dare illi totam; tum quia in Decreto citato sacra Congregationis tot Missæ dici debent, quot sunt eleëmofynæ datæ, etiam incongruæ, & exiguæ, siue ab vno siue à pluribus dentur. quod præcipitur ibi sub obtestatione diuini iudicij, sub peccato mortali, & cum obligatione restitutionis, reuocatis quibuscumque priuilegijs.

39 Rector beneficij, qui potest per alium celebrare Missam, tenetur tribuere Sacerdoti celebranti pro se congruam eleëmofynam, secundum morem ciuitatis, vel Prouinciæ, nisi in fundatione ipsius beneficij aliud fuerit cautum, *eadem Congreg. in cit. declar. ad octauum.*

40 Vbi nullum statutum est stipendium à testatore, vel alio, pro certo numero Missarum, eo casu statuere debet Ordinarius, non autem heres, aut alius, & iuxta morem ciuitatis, *ibid. in respons. ad secundum & quintum.*

41 Caueat autem vnusquisque ab onere perpetuo Missarum suscipiendo sine licentia Episcopi sui, vel Generalis Vicarij, seu Generalis, aut Prouincialis, si Regularis est, danda in scriptis, & gratis; alioquin secularis ab ingressu Ecclesiæ erit eo ipso interdictus, Regularis autem pœnam priuationis Officij, & perpetuæ inhabilitatis ad officia, vocisquæ actiuæ ac passiuæ, absque alia declaratione, incurret, *eadem Congreg. in citato Decreto.*

42 Ad hæc, vt ibidem dicitur, amoueantur capsulæ ab Ecclesijs cum inscriptione, *Eleemos. pro Missis*, ne fide-

les hac ratione frustrentur; neque exponantur in die Commemorationis omnium fidelium Defunctorum pro eorumdem Missis solita apponi, *ut in cit. declarat. ad decimumtertium.* nulla tamen pœna est in hoc casu imposita, *ex responsione ad duodecesimum.* quæ in Decreto videbatur apponi.

43 Neque acceptorum multorum onerum reductio, moderatio, & commutatio ab alio nunc fieri potest, nisi à Sedè Apostolica; & aliter factæ sunt nullæ, *ut in cit. Decreto sacre Congreg. Concil. Trident.* Verumtamen, si in ipsa Beneficij erectione cautum fuerit expressè, *ut liceat Episcopo iniunctum onus reducere ac moderari,* declaravit *eadem sacra Congregatio,* licet adhuc Episcopo id præstare, *in respons. ad primum dubium.* Quare neque in Synodis Diœcesanis, neque in

Capitulis Generalibus fieri possunt amplius reductiones Missarum olim concessæ à Concilio Tridentino.

44 Et ne vlllo unquã tempore hæc in obliuionem seu desuetudinem abeant, Superiores locales cuiusque Monasterij, Conuentus ac domus Regularis curare atque efficere tenentur, sub pœna priuationis officij, vocisque actiue & passiuæ ipso facto incurrenda, *ut in perpetuum sexto quoque mense, id est, Feria secunda post primam Dominicam Aduentus, & Feria sexta post Octauam Corporis Christi prædictæ Ordinationes in publica mēsa perlegantur.* quam pœnam subiectam nonnulli apud eandem sacram Congregationem Concilij Tridentini ab eorum subditis accusati.

Et hic esto finis tertiæ Partis Rubricarum Missalis.

